

doamna care vinde lumânări, când află că suntem într-o excursie cu ghid, mă întreabă ce le spun despre biserică și, mulțumită de răspuns, ne invită duminică la lansarea unui volum... Această excursie pietonală, desfășurată pentru colegele de breaslă, a fost o frumoasă promenadă, unde s-a unit utilul cu plăcutul.”

Ziua s-a încheiat cu excursia „De aici a început orașul...” traseu prezentat de ghidul Margarita Șcelcikova. Un itinerar ce a vizat piatra de temelie a orașului, originea denumirii de Chișinău, cea mai veche clă-

dire – Biserica „Măzărache”, bulevardul Gri-gore Vieru. Atmosfera orașului vechi a fost readusă prin povestirile despre locurile legate de biografia scriitorului A.S. Pușkin, fosta lojă masonică, Biserica „Bunavestire”, Moara Roșie etc.

Colocviile profesionale de vară-2017 și-au atins scopul, atrăgând atenția față de patrimoniul cultural local și demonstrând rolul important al bibliotecarilor în acest proces prin implicarea în diferite proiecte, complexe și inedite.

GREȘELI COMUNE LA ELABORAREA PUBLICAȚIILOR BIBLIOGRAFICE

*Claudia TRICOLICI,
bibliotecar principal, secția „Memoria Chișinăului”*

Elaborarea unei publicații bibliografice impune parcurgerea în mod obligatoriu a câtorva etape. Aceste etape se succed într-o ordine logică, de la etapa alegerii subiectului până la predarea lucrării în formă finală.

Pentru a ne orienta în procesul de elaborare a unei lucrări de specialitate este recomandabil de a studia *Politica* de elaborare a unei publicații bibliografice.

Una din regulile de bază la elaborarea unui produs bibliografic o prezintă etapa prealabilă, care include selectarea și studierea temei, alcătuirea planului prospect, urmate de consultarea surselor bibliografice, culegerea informației și elaborarea publicației bibliografice.

La baza oricărei publicații bibliografice stă descrierea bibliografică a documentului, care reprezintă un ansamblu de date bibliografice despre document, aranjate într-o ordine stabilită.

Descrierea bibliografică constă în identificarea documentului prin autori, titlu, ediție, date de apariție, utilizând standardele folosite la descrierea bibliografică.

În Republica Moldova se folosește standardul STAS 7.1-2003. *Descrierea bibliografică a documentelor*. La abrevierea cuvintelor în limba română se folosește SM SR ISO 832 : 2005. *Reguli pentru abrevierea termenilor bibliografici*.

În descrierea bibliografică a documentului se mai utilizează punctuația specifică:

(.) , : / . - = ; [] ()

Pe parcursul activității în calitate de redactor bibliografic, am remarcat diverse greșeli comise de bibliotecari la elaborarea publicațiilor bibliografice.

a) lipsa planului prospect și al cuprinsului lucrării;

b) incorectitudinea adnotărilor (în special la descrierea analitică a documentului);

c) inversarea numelui de familie cu prenumele autorului (în special în vedeta descrierii și în mențiunile de responsabilitate);

d) nerespectarea regulii de prezentare a cărților cu doi, trei, patru și mai mulți autori;

e) prezența în titlu a unui nume, confundat cu numele de autor;

f) nerespectarea regulii de prezentare a titlurilor paralele;

g) indicarea greșită a localizării ediției;

h) omiterea anului de ediție;

i) omiterea paginajului;

j) nerespectarea punctuației;

k) nerespectarea regulilor de abreviere.

În continuare ne vom referi la tipologia celor mai frecvente greșeli comise în descrierea bibliografică a documentului, prezentând exemple cu varianta greșită și corectă:

a) De obicei, bibliotecarii încep elaborarea unei bibliografii de la selectarea literaturii fără a întocmi *Planul prospect* și *Cuprinsul (Schema)* lucrării.

Planul prospect trebuie să reflecte următoarele puncte-cheie: justificarea temei alese; definirea caracteristicilor tipologice a structurii și a volumului bibliografiei, termenul de finalizare; selectarea alcătuitoarelor, redactorilor.

Elaborarea unei bibliografii începe de la stabilirea *Cuprinsului (Schemei)* lucrării care conține *Nota bibliografică* sau *Cuvânt către cititor* (ce oferă informații despre importanța personalității sau subiectului lucrării, indică scopul, structura lucrării, resursele utilizate, limitele cronologice, principiile de selectare, metodele de grupare a materialului, prezența indexurilor auxiliare); *Studiu introductiv*; *Tabel cronologic* sau *Studiu biografic (CV)*; *Bibliografia* propriu-zisă și *Indexuri auxiliare*.

b) **Incorectitudinea adnotărilor** este o altă greșală identificată, în special, la descrierea analitică a documentului, care se manifestă prin: folosirea majusculei la adnotări; nerespectarea STAS-ului privind abrevierea cuvintelor; lipsa adnotărilor concise și explicite.

Adnotările, informațiile la titlu se redau în paranteze pătrate cu litere mici

într-o formă succintă, precisă, aplicând în mod obligatoriu SM SR ISO 832 : 2005. *Reguli pentru abrevierea termenilor bibliografici.*

Ex.:

Greșit:

Roibu, Nicolae. Vlad Pohilă a spus „cine răspândește anecdote”: [La bibliotecă a fost desfășurată o activitate foarte interesantă despre scriitoarea Lilli Promet]

Corect:

Roibu, Nicolae. Vlad Pohilă a spus „cine răspândește anecdote”: [lansarea la Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” a romanului „Cine răspândește anecdote” al scriitoarei est. Lilli Promet, trad. de Vlad Pohilă]

c) **Inversarea numelui de familie cu prenumele autorului** este identificată, în special, în vedeta descrierii și în mențiunile de responsabilitate.

În *vedeta descrierii* inițial se va indica **numele de familie**, care este separat de prenume prin semnul „virgulă” (,) urmat de un spațiu. Prenumele este urmat de semnul „punct” (.).

Ex.:

Greșit:

Vladimir, Beșleagă. Cumplite vremi

Corect:

Beșleagă, Vladimir. Cumplite vremi

În *mențiunea de responsabilitate*, care este precedată de spațiu, bară obligată, spațiu (/), se indică mai întâi **prenumele**, urmat de numele de familie al autorului. Prenumele și numele redactorilor, traducătorilor, numele instituțiilor sunt precedate de spațiu, punct și virgulă, spațiu (;).

Ex.:

Greșit:

Cangea, Natalia. Jucării din fibre vegetale / **Cangea Natalia**; red.: **Rusu Anastasia**

Corect:

Cangea, Natalia. Jucării din fibre vegetale / **Natalia Cangea** ; red.: **Anastasia Rusu**

d) Nerespectarea regulii de prezentare a cărților cu doi, trei, patru și mai mulți autori.

Întâlnim adeseori cazuri când la **cărțile cu doi, trei autori** în *vedeta descrierii* sunt indicați cei doi, trei autori ai cărții. Este corect de a se indica în vedeta descrierii numele de familie și prenumele **primului autor**, iar la mențiuni de responsabilitate, după bara oblică, urmează a fi indicați ceilalți autori.

Ex.: Pe foaia de titlu sunt indicați doi autori.

Greșit:

Mărgineanu, Ion, Sechel, Petru. Alba – periplu monografic / **Ion Mărgineanu, Petru Sechel**

Corect:

Mărgineanu, Ion. Alba – periplu monografic / **Ion Mărgineanu, Petru Sechel**

Ex.: Pe foaia de titlu sunt indicați trei autori.

Greșit:

Mărgineanu, Ion, Sechel Petru, Buzași Ion. Aron Cotruș : Strălucirea unei recuperări de sub geana deștăării / **Ion Mărgineanu, Petru Sechel, Ion Buzași**

Corect:

Mărgineanu, Ion. Aron Cotruș : Strălucirea unei recuperări de sub geana deștăării / **Ion Mărgineanu, Petru Sechel, Ion Buzași**

O altă greșeală prezentă în descrierea bibliografică o întâlnim la cărțile **cu pa-**

tru și mai mulți autori, aceste cărți fiind indicate în *vedeta descrierii* la numele de autor. **Cărțile cu patru și mai mulți autori** urmează a fi indicate în *vedeta descrierii* la **titlul propriu-zis** al documentului, iar la mențiuni de responsabilitate în cadrul cărora sunt mai mult de patru persoane se înregistrează primii trei autori, urmați de abrevierea latină [et al.] sau, după necesitate, numărul autorilor poate fi redus, indicându-se primul autor urmat de abrevierea [et al.].

Ex.:

Greșit:

Chirtoagă, Ion. Istorie a regiunii transnistrene din cele mai vechi timpuri până în prezent / **Ion Chirtoagă, Ion Jarcuțchi, Elena Negru** [et al.]

Corect:

Istorie a regiunii transnistrene din cele mai vechi timpuri până în prezent / **Ion Chirtoagă, Ion Jarcuțchi, Elena Negru** [et al.]

e) Prezența în titlu a unui nume (în-deosebi la biobibliografii, albume), confundat cu numele de autor. În cazul prezenței în titlu a unui nume, documentul se indică la **titlul propriu-zis**, și nu la *vedeta descrierii*.

Ex.:

Biobibliografia **Lidia Kulikovski : Biobibliografie**

Greșit:

Kulikovski, Lidia. Biobibliografie (numele este indicat la vedeta de autor, iar cuvântul **Biobibliografie** este indicat la titlu).

Corect:

Lidia Kulikovski : Biobibliogr. (Titlul cărții este **Lidia Kulikovski**, iar cuvântul **Biobibliogr.** reprezintă informația la titlu).

Albumul **Esfira Grecu : Ceramică, costume, acureauă**

Greșit:

Greco, Esfira. (Numele este indicat la vedeta de autor). Sintagma **Ceramică, costume, acuarelă** este indicată la titlu.

Corect:

Esfira Greco : Ceramică, costume, acuarelă (Titlul cărții este Esfira Greco, iar sintagma **Ceramică, costume, acuarelă** reprezintă informația la titlu).

f) Nerespectarea regulii de prezentare a titlurilor paralele. Nu se indică semnul de egalitate (=) la separarea titlurilor paralele. Titlul paralel echivalent titlului propriu-zis în altă limbă **se indică obligatoriu** și este precedat de spațiu semnul egal (=), spațiu.

Ex.:

Greșit:

Liviu Hâncu : Pictură, Painting, Живопись

Corect:

Liviu Hâncu : Pictură = Ливиу Хынку : Живопись = Liviu Hâncu : Painting

g) Indicarea greșită a localizării ediției: după anul de apariție, după titlul propriu-zis. Mențiunea de ediție se indică după *zona mențiunilor de responsabilitate* în formularea și succesivitatea indicată în sursa de informare, precedată de punct, spațiu linie de pauză (. –). Numărul de ordine al ediției indicat cu cifre romane sau cu litere se scrie cu cifre arabe, adăugându-se terminația în raport cu normele gramaticale ale limbilor.

Ex.:

Greșit:

Poezia acasă : Poeți contemporani din Basarabia. – **Ed. a 2-a** / antologie de Iulian Filip și Mihai Stan ; studiu introductiv de acad. Mihai Cimpoi. – Târgoviște : Ed. Bibliotheca, 2007. – 431 p.

sau

Beșleagă, Vladimir. Durere : roman / Vladimir Beșleagă. – Chișinău : Literatura artistică, 1987. – **Ed. a 2-a, rev.** – 235 p.

Corect:

Poezia acasă : Poeți contemporani din Basarabia / antologie de Iulian Filip și Mihai Stan ; studiu introd. de acad. Mihai Cimpoi. – **Ed. a 2-a.** – Târgoviște : Ed. Bibliotheca, 2007. – 431 p.

Beșleagă, Vladimir. Durere : roman / Vladimir Beșleagă. – **Ed. a 2-a, rev.** – Chișinău : Literatura artistică, 1987. – 235 p.

h) Omiterea anului de ediție. Indicarea datei de publicare este obligatorie. Data (anul) publicării este precedată de virgulă, spațiu (,), se indică îndată după mențiunea editorului. Data publicării nementionată în sursă, se indică în paranteze pătrate (o dată de publicare aproximativă, însoțită de semnul întrebării).

Ex: [2011], [2010?] [201-?]

i) Omiterea mențiunilor despre paginație. Din necunoașterea și nerespectarea STAS-ului 7.1-2003. *Descrierea bibliografică a documentelor*, mențiunile despre paginație sunt uneori omise.

Mențiunile despre paginație se indică cu cifre (romane sau arabe), exact cum sunt în sursă, foile sau paginile nenumerate se numără și se notează cu cifre arabe în paranteze pătrate la sfârșitul paginației. Documentul ilustrat se va nota după abrevierea [il.], după paginație, precedată de spațiu, două puncte, spațiu (:).

Ex.: 2010. – 240, [5] p.

2011. – 315 p. : il.

j) Nerespectarea punctuației. La acest capitol sunt depistate greșeli în majoritatea zonelor și elementelor descrierii bibliografice. În descrierea bibliografică a documentului se utilizează punctuația

specifică, menționată mai sus: punct (.) , : / . – = ; [] (). Semnul de punctuație specific este precedat și urmat de un spațiu, cu excepția virgulei și a punctului, care doar sunt urmate de un spațiu. Fiecare zonă, alta decât zona 1, este precedată de un punct, spațiu, linie de pauză, spațiu.

Ex.:

Greșit:

Anton Pavel. Piese pentru pian / Pavel Anton. – Chișinău, Pontos. – 2010. – 56 p., n. muz.
Beșleagă Vladimir. Zbor frânt, Ignat și Ana [romane] / Vladimir Beșleagă, cop. Isai Cîrmu. – Chișinău Litera. – 1997 (Concernul „Presa”), 419 p. Bibl. școlarăului.

Corect:

Anton, Pavel. Piese pentru pian / Pavel Anton. – Chișinău : Pontos, 2010. – 56 p. : n. muz.
Beșleagă, Vladimir. Zbor frânt ; Ignat și Ana : [romane] / Vladimir Beșleagă ; cop.: Isai Cîrmu. – Chișinău : Litera, 1997 (Concernul „Presa”). – 419 p. – (Bibl. școlarăului).

k) Nerespectarea regulilor de abreviere. În descrierea bibliografică a documentului adesea nu sunt utilizate de către bibliotecari prescurtările cuvintelor. După cum a fost menționat și mai sus, în descrierea bibliografică a documentelor se folosește SM SR ISO 832 : 2005. *Reguli pentru abrevierea termenilor bibliografici.* Prescurtările cuvintelor se folosesc în majoritatea

zonelor descrierii bibliografice, în afară de zona titlului și zona publicării.

Ex.:

Greșit:

lachim, Ion. Amintirile pițigoiiului Zbanț / Ion lachim ; **cuvânt introductiv:** Victor Prohin ; **pictor:** Ion Puiu. – **Ediția** a 3-a. – Chișinău : Pontos, 2007. – 129 p. : il.

Corect:

lachim, Ion. Amintirile pițigoiiului Zbanț / Ion lachim ; **cuv. introd.:** Victor Prohin ; **pict.:** Ion Puiu. – **Ed.** a 3-a. – Chișinău : Pontos, 2007. – 129 p. : il.

Elaborarea unei publicații bibliografice este o activitate intelectuală complexă, care necesită:

- cunoașterea *Politicii de elaborare a edițiilor bibliografice*
- cunoașterea *Standardelor* folosite la descrierea bibliografică a documentelor
- abilități în formularea unei adnotări bibliografice
- posedarea calităților de cercetare, concentrare, prudență
- minuțiozitate și pasiune.

Informația prezentată mai sus este inerentă activității bibliotecarilor/bibliografilor care alcătuiesc diverse lucrări bibliografice, dar și celor ce instruiesc utilizatorii bibliotecii (cercetători, profesori, studenți) pentru a cunoaște regulile de elaborare a unei liste bibliografice de recomandare, tematice etc.